

biti mlad in preživeti - v SČG

... always look on the bright side of life ...

V SČG, torej v Srbiji in Črni gori, živi 10 milijonov ljudi na štirih območjih, od katerih ima vsako svojo vlado, sistem in denarno valuto: v Srbiji, Črni gori, na Kosovem (z albanskim in srbskim območjem) in v Vojvodini. In med njimi je približno 1,5 milijona mladih v starosti med 15 in 25 leti.

Pa se za trenutek vživimo v dekle ali fanta iz Srbije, rojeno ali rojenega leta 1985: V tvojem šestem letu starosti pride do spremembe. Ne živiš več v SFRJ. Ko si star(a) osem let, mama prihaja domov z mesečno plačo v višini 3 DEM. Tvoj oče neprestano omenja mesečno inflacijo v višini 331 milijonov odstotkov! Štirinajsti rojstni dan praznuješ s svojimi prijatelji v temačnih kletnih prostorih, kamor ste se umaknili pred bombnimi napadi. Pri sedemnajstih letih pri uri zgodovine odkriješ, da je v zadnjih letih vojne umrlo, bilo ubitih ali pogrešanih več 100.000 ljudi in da srbska ekonomija potrebuje vsaj pol stoletja, da pride nazaj na raven iz leta 1999. In končno, ne živiš več v SRJ (federalni republiki Jugoslaviji), ampak v SČG. Živel(a) si v treh različnih državah, ne da bi se dejansko premaknil(a). Uau ...

Tako je živeti v kombinaciji Balaševićeve pesmi "Neki novi klinici" in stiha "Godine su prošle pune muka" ... Človek bi pomislil, da bomo po vsem, kar se je na žalost zgodilo v tej deželi, postali dežela zombijev iz črnobelega filma. Vendar so mladi tukaj zgradili nov mehanizem zaščite pred vsem slabim: veliko smeha, veliko veselja in sproščenosti!

Tudi kadar govorijo o tem, kar se jim je zgodilo v preteklosti, to izgleda takole (Mila Mršić, 18 let, Niš): "Ko sem bila majhna, je bilo moje otroštvo res super, imeli smo dovolj denarja, moji starši lekarnarji so bili res srečni in so veliko potovali ... ampak jaz se tega ne spominjam, ker sem bila takrat stara šele 4-5 let, tako da to vem le iz njihovega pripovedovanja. Nikoli nisem imela priložnosti občutiti take sreče in bogastva na svoji koži. Izkusila pa sem tisto, kar je sledilo: ko je moja mama prišla iz službe in je imela toliko denarja, da je lahko kupila KAR 6 jajc! Stvari so se hitro spreminjale. Spreminjale so se države, funkcionarji, meje, jezik, vse mogoče! No, to sem doživela na lastni koži, ampak nisem razumela! Takrat smo bili otroci in nismo mogli razumeti. Kar naenkrat nismo več hodili na morje in mama mi ni mogla kupiti nečesa sladkega v trgovini, kjer tako in tako ničesar ni bilo na policah, pa tudi če bi kaj bilo, bi stalo "samo" 12.000.000.000 dinarjev. Bilo je res zanimivo ... in mi smo tako rasli na nek zelo čuden način, ampak ni bilo vse tako slabo. Ko sem bila v 5. ali 6. razredu, je bilo še posebej razburljivo! Prišel si domov - ni bilo elektrike! Nič, počakali

smo na elektriko. Električna je prišla, šel si pod tuš in ... poglej no, v bojlerju ni bilo vode! Bilo je res noro, bolj ko razmišljam o tem, bolj sem ponosna sama nase ... Zdaj je v glavnem vse na svojem mestu in jaz sem odrasla oseba, ki je s časom našla upanje, da bo tudi tukaj nekoč bolje in to se je res začelo uresničevati. Zelo sem srečna, saj so ljudje tukaj nekaj posebnega. Mladi so super, toliko idej, humorja in znanja imajo kljub temu, kar se nam je dogajalo v življenju. Mnogi še vedno sanjajo, da bi odšli, kar je povsem razumljivo, saj pričakujejo, da bodo uspeli v življenju, vendar spoznavam vse več ljudi, ki želijo ostati tu, ki se ne bodo odselili za vedno in pozabili, kaj vse imajo tu. Zdaj imamo vsi računalnike in glasbene stolpe, ampak ko smo bili mlajši, je bilo vse na nas, zato smo se vedno dobro zabavali. Ni potrebno veliko, samo mesto greš z zelo malo denarja in dobro družbo, popiješ, kar pač lahko za ta denar, vse ostalo pride samo. Veliko ljudem se je vrnilo upanje v življenje, še posebej našim staršem, pa tudi nam, ko smo končno dojeli, da bomo živeli bolje. In živimo! Mesto je zvečer polno, ljudje gredo ob petkih in sobotah ven in se družijo do jutra, in dekletom za 8. marec vsi kupujejo rože! In pred novim letom so bile trgovine polne!!!"

Na srečo je Srbija dežela mladih "in full color". Okoli 1,5 milijona mladih ima kljub zelo nesrečni preteklosti veliko samozavesti in vere v prihodnost. Kar jim manjka, je druženje z vrstniki iz raznih dežel. Mladi v SČG so veseli, pozorni, srečni, entuziastični, sproščeni in gledajo iz svetle strani na vse, kar koli se jim že zgodi. Če jim ponudite roko, vam bodo oni ponudili dve. Vse dobro vam bodo povrnilo dvojno. Poznajo vse trende v svetu, vse najnovejše knjige, glasbene smeri in prav zabavno se je družiti z njimi. Ne verjamete? Dajte, prepričajte se sami!

Uporabne povezave:

www.salto-youth.net/linksSiCG

program mladina

Manca Turk
Rainer Eckhardt

Ura je 8:45, eden od februarских petkov. Odkleпам vrata Nacionalne agencije programa MLADINA in že slišim zvonjenje telefona. V službi sem četrт ure prej, ker na cesti ni bilo gneče. Hitro pograbim slušalko že dlje časa zvonečega telefona. Kliče dekle, ki je prejšnji večer od prijateljice dobilo sporočilo o jezikovnih usposabljanjih, ki jih MOVIT organizira v 7 državah po Evropi.

In tako začnem z razlago. Ugotovim, da dekle pravzaprav povprašuje po jezikovnih tečajih Sveta Evrope. Na kratko ji razložim, kaj je to Nacionalna agencija in program MLADINA, ter preidem na informacije, po katerih povprašuje, da v čim krajšem času najbolje zadostim njenim potrebam po informacijah in tako dam priložnost povpraševanja po informacijah tudi ostalim, ki nestrпно čakajo na prsto telefonsko linijo.

Program MLADINA je program Evropskih skupnosti in je prvotno namenjen mladim v starosti od 15 do 25 let na področju neformalnega izobraževanja, vendar pa je delno odprt tudi za mladinske delavce, torej tudi starejše od 25 let, ki delajo z mladimi. Program MLADINA sofinancira projekte mladih, ki lahko tako iz programa MLADINA pridobijo sredstva za izvedbo projektov. Predloge projektov je potrebno oddati v enem izmed petih prijavnih rokov (1. februar, 1. april, 1. junij, 1. september, 1. november), pri čemer je potrebno upoštevati, da je treba projekt prijaviti vsaj 3 mesece pred začetkom izvajanja.

Mladinske izmenjave omogočajo skupinam mladih od 15 do 25 let iz več držav možnost skupnega preživljanja prostega časa, spoznavanja drugih kulturnih in družbenih realnosti, hkrati pa so aktivno vključeni v pripravo in izvedbo projekta. Program mladinskih izmenjav mora trajati najmanj 6 in največ 21 dni. Program MLADINA finančno prispeva k potnim stroškom udeležencem (do 70 %), k stroškom priprave pred samim izvajanjem aktivnosti, k nastanitvi in prehrani udeležencev ter k stroškom izvedbe mladinske izmenjave.

Evropska prostovoljna služba ponuja mladim v starosti od 18 do 25 let priložnost, da se za čas 6 mesecev do 1 leta vključijo v delo neprofitne organizacije za prostovoljno delo. Z aktivnim vključevanjem si mladi s prostovoljnim delom pridobijo tudi znanja in izkušnje za poklic, ki ga želijo opravljati v prihodnosti. Za mlade z manj priložnostmi obstajajo tudi možnosti kratkoročnega prostovoljnega dela. Organizacije morajo udeležencem in udeleženkam zagotoviti ustrezno usposabljanje in strokovno podporo v času projekta. Po zaključku projekta Evropska komisija izda certifikat o uspešnosti opravljenega dela, ki mladim služi kot referenca pri nadaljnjem izobraževanju ali pri zaposlitvi. Program zagotavlja sredstva za nastanitev, prehrano in izobraževanje prostovoljca, kakor tudi žepnino. Svoj projekt poiščite na spletni strani europa.eu.int/comm/youth/program/sos/index_en.html.

Prostovoljci lahko po vrnitvi v svojo državo zaprosijo za sredstva vložka v prihodnost, s katerim nadgradijo znanje, ki so si ga pridobili, ali pa prenesejo pridobljeno znanje v lokalno okolje.

Mladinske pobude ne zahtevajo mednarodnega sodelovanja ter spodbujajo kretivnost in inovativnost mladih v starosti od 15 do 25 let na lokalni ravni. Predvsem je pomembno, da projekt razvijejo mladi, in sicer v vseh fazah projekta - od idejne zasnove do realizacije projekta. Projekti mladinskih pobud lahko pridobijo prispevek največ do 10.000 evrov, odvisno od skupine, ki izvaja projekt, in časa trajanja projekta.

Kaj še?

Nacionalna agencija programa MLADINA tudi posreduje informacije in izvaja različna usposabljanja in seminarje, pomaga pri iskanju partnerskih organizacij, pri izpolnjevanju prošenj za sprejem projektov v program ter spodbuja mednarodno mladinsko sodelovanje skozi vrsto drugih aktivnosti. Izvaja tudi podporne aktivnosti, kot so seminarji, tečajji usposabljanja, pripravljani obisk v partnerski organizaciji, praktično usposabljanje v partnerski organizaciji ter mladinsko informiranje, ki so namenjene mladinskim delavcem, torej tistim, ki delajo z mladimi. Te aktivnosti so odprte tudi starejšim od 25 let. Z vstopom Slovenije v Evropsko unijo se je mladim odprlo vrsto novih možnosti za sodelovanje v okviru programa MLADINA. Več informacij lahko najdete na spletni strani mladina.movit.si, ali pišete na program.mladina@mladina.movit.si.

petrina zgodba

Andreja Čokl
 Hagit Gelber, Bojan Stepančič

Petra se je morala pred tremi leti odločiti. Odločila se je za precej težje in bolj zapleteno življenje, odločila se je tako, kot je mislila, da je prav. Danes ji ni žal. Ko vidi živahne Pijine očke in nagajivi nasmešek, ko se spomni njenih prvih korakov, prvih besed, ve, da je bila odločitev pravilna. Njej je z veliko mero odrekanja uspelo. Morda kateri drugi na njenem mestu ne bi.

Petra je na prvi pogled povsem običajna dekle. Stara je 21 let, študira francoščino in živi v študentskem domu. Rada se zabava s prijatelji, rada gre v kino, rada bere in rada je urejena. Vendar Petra ni povsem običajna študentka. V sobici v študentskem domu ji dela družbo triletna Pija. Ta skrbi, da Petri ni dolgčas, da ji dnevi bežijo še hitreje kot ostalim njenim vrstnikom, in ji povzroča sive lasje. No, k sreči je Petra še mlada, sivi lasje bodo še malce počakali.

Res je, Petra je mlada, morda premlada za življenje, kakršno živi. Pija je Petrina hči. Petra je zanosila pri sedemnajstih letih, rodila pri osemnajstih (dva meseca pred maturo) in se v zadnjih treh letih dodobra navadila, da je mama. Da mora biti njeno življenje precej bolj organizirano kot življenje njenih prijateljev, da si ne more privoščiti zabave vsak večer, da je za odhod v kino predpogoj prijateljica, ki se ponudi za varuško. Obenem pa Petra obožuje Pijine male ročice v svojih laseh, ki zmrišijo še tako urejeno pričesko, in Pijine čokoladne poljubčke, ki pustijo sled na vsaki obleki, najraje takrat, ko je popolnoma pripravljena za odhod na fakulteto.

Petri poleg Pije največ časa vzame prav študij. Zdaj ko je Pija že dovolj velika za vrtec, lahko Petra nemoteno hodi na predavanja, uči pa se zvečer, ko vsa utrujena le spravi Pijo v posteljo, po vseh pravljicah za lahko noč, seveda. Prvo leto po porodu pa je bilo precej težje. Petra je bila ob Pijinem rojstvu še srednješolka, zadnja dva meseca četrtega letnika ni hodila k pouku, ampak se je doma učila za maturo. K sreči je bila Pija priden dojenček, veliko je spala in Petra se je za zrelostni izpit na koncu gimnazije dobro pripravila. Kljub temu, da so ji tako starši kot prijatelji in šolska psihologinja sredi šolskega leta, ko je bila še noseča, svetovali, naj s fakulteto počaka eno leto, je Petra še pred porodom oddala prijavo in bila sprejeta na Filozofsko fakulteto. Dobila je tudi sobo v študentskem domu, kjer je spoznala še nekaj mamic študentk, saj je v študentskem naselju v Rožni dolini en blok namenjen prav študentskim družinam. Pridružila se je tudi Klubu študentskih družin Slovenije.

Letos je Petra študentka 3. letnika, dopoldne hodi na predavanja, morebitna popoldanska mora pač izpustiti, saj vrtci popoldne ne delajo. Ker štipendija ne zadostuje za njene in Pijine potrebe, si je prek študentskega servisa poiskala dodatno delo ... Prevajalci francoščine so precej iskani, tudi plačilo ni slabo, tako da se iz meseca v mesec s Pijo prebijeta brez večjih finančnih težav.

Včasih priskočijo na pomoč tudi Petrini starši. Ti so nepogrešljivi predvsem v izpitnem obdobju, ko Petra Pijo za konec tedna odpelje k dedku in babici, da se lahko v študentskem domu uči. Od Pijinega očeta ne more pričakovati pomoči; ko mu je pred že skoraj štirimi leti povedala, da je noseča, ji je postavil ultimatum: otrok ali jaz. Petra se je odločila za otroka in izgubila fanta, s katerim je preživela dve lepi leti, a ga je šele takrat dodobra spoznala. Prestrašil se je, kot edino rešitev je videl splav, o katerem Petra niti razmišljala ni. Ko se občasno srečata, je nikoli ne vpraša, kako je mala Pija. Veliko najstnic ali deklet v zgodnjih dvajsetih letih se vsako leto znajde pred podobno odločitvijo. Obdržati otroka, ki je bil spočet nehote, in spremeniti način življenja, ali splaviti in vsaj navidez živeti tako kot do zdaj? Odločitev je stvar vsakega dekleta posebej. V vsakem primeru se življenje spremeni - ne glede na odločitev.

BOLJE PREVENTIVA KOT KURATIVA

Vsi tisti, ki se pred to težko odločitvijo sploh ne želite znajti, lahko že vnaprej izključite vse možnosti, da bi se vaše nežnosti z nasprotnim spolom končale z nezaželeno nosečnostjo. Velja tako za dekleta kot za fante: poskrbite za kontracepcijo! Možnosti je veliko, ker pa ima vsaka oblika kontracepcije svoje dobre in slabe strani, se najprej odločite, kateri najbolj zaupate. Vse potrebne podatke najdete v knjigah, še bolj uporaben pa je internet (spletni portali, kot so www.spolnost.com, www.midva.com ali www.ezdravje.com), kjer poleg nasvetov strokovnjakov najdete tudi mnenja uporabnikov. Tudi pogovor z ginekologom, mamo ali izkušeno prijateljico lahko dekletom pomaga do prave, predvsem pa zanesljive metode preprečevanja nosečnosti.

IN ČE SE VSEENO ZGODI?

Če v trenutkih strasti pozabita na zaščito ali če ta zataji? Urgentna kontracepcija (znana tudi kot jutranja tabletko) omogoča preprečevanje nezaželene nosečnosti po nezaščitenem ali slabo zaščitenem spolnem odnosu. Uporablja se le izjemoma, zato se tudi imenuje urgentna (nujna), in vedno ne prepreči zanositve. Tabletki (potrebni sta namreč dve) dobite v lekarnah z receptom ginekologa. Prvo tabletko je treba vzeti čimprej, najkasneje 72 ur po spolnem odnosu, drugo pa 12 oziroma največ 24 ur po prvi tabletki.

Če v dveh urah po zaužitju tabletko pride do bruhanja, je priporočljivo vzeti še eno tabletko, za kar potrebuješ nov recept.

Sliši se preprosto, stvar je 96 % zanesljiva. Zakaj bi se torej mučili s kondomi ali vsak dan znova prestrašeno razmišljale, če smo vzele običajno kontracepcijsko tabletko, ko pa imamo tako neškodljivo in nemotečo rešitev? Žal, ne bo šlo. Redna uporaba tovrstne kontracepcije ni priporočljiva (zato jo tudi predpiše ginekolog, drugače bi bile verjetno lekarne vsako jutro polne). Neželeni učinki, ki se lahko pojavijo po zaužitju jutranje tabletko, so slabost, redkeje bruhanje, omotičnost, utrujenost, glavobol, bolečine v spodnjem delu trebušne votline, občutek napetosti v prsni in krvavitve iz nožnice. Zapomni si: jutranja tabletko je le rešitev v sili!

Če zamudiš to priložnost, mesečnega perila pa kar ni in ni, se najprej odpravi k svojemu ginekologu. Tudi splav ne bi smel biti več kot rešitev v res hudi sili, zato dobro premisli, ko se odločaš zanj. V tem primeru je na mestu pogovor s starši (vsaj mamo) in partnerjem. Vedeti moraš, da lahko umetna prekinitev nosečnosti (do 10. tedna nosečnosti se lahko o splavu odloči nosečnica sama, kasneje o tem odloča zdravniška komisija) prinese tako fizične kot predvsem psihične posledice. V redkih primerih se celo zgodi, da ženska, ki je enkrat splavila, ne more več zanositi. Ginekolog ti bo znal svetovati, predstaviti možne posledice in tveganja, končna odločitev pa bo tvoja. Ostane pa še ena možnost: da, če si res noseča, obdržiš otroka. To je verjetno najbolj pogumna odločitev, ki pa zahteva tudi največ truda. V Sloveniji je za mlade mamice dokaj dobro poskrbljeno (lahko bi bilo bolje, a se vedno zatakne pri denarju). Če še nisi redno zaposlena, ti pripada starševski dodatek in nekatere druge denarne pomoči (več na www.sigov.si/mdds/druzina/druzinski_prejemki.htm), tudi študij lahko zaradi materinstva podaljša za eno leto, dobrodošla pa bo pomoč partnerja in staršev. Če ostaneš sama, ti je v Sloveniji že na voljo več materinskih domov. Če študiraš, pa te v svoje vrste vabijo člani Kluba študentskih družin Slovenije, ki ti bodo svetovali iz lastnih izkušenj. Petrina zgodba in zgodbe Petrinih prijateljic iz 'bloka študentskih družin' so dokaz, da je moč združiti študij, mladostno zabavo in tako odgovorno nalogo, kot je starševstvo. Trud bo gotovo poplačan, če ne drugače, z nasmehom naraščaja!